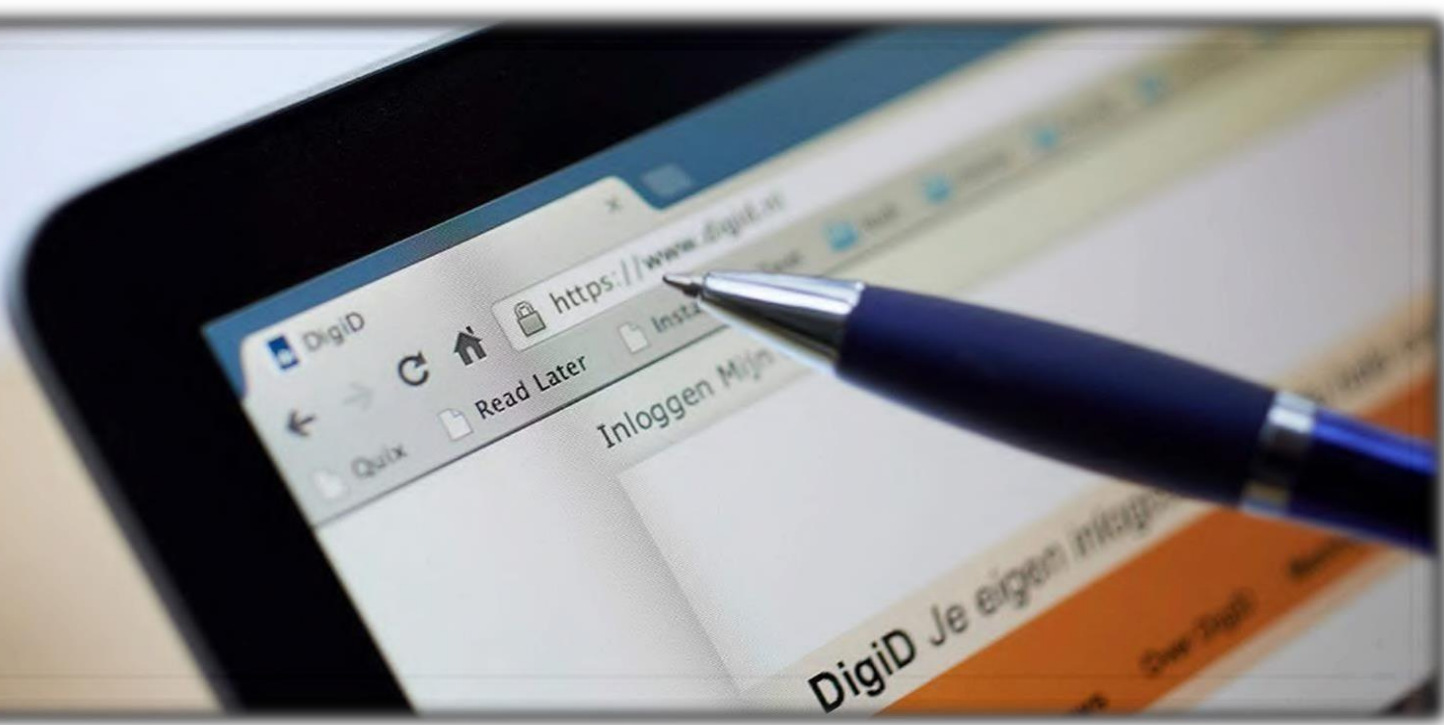

1 **Moderne Overheid**

2 Als Jonge Democraten Leiden-Haaglanden, maken wij ons hard voor een moderne overheid. Zij moet
3 haar burgers betrekken bij het bestuurlijke proces en dient democratische impasses te doorbreken. Wij
4 zijn ons bewust van de taak van de landelijke overheid met betrekking tot bijvoorbeeld gekozen
5 bestuurders, maar stellen de gemeentes binnen de regio Leiden-Haaglanden de taak van de gegeven
6 ruimte gebruik te maken om volop met democratische hervormingen (hetzij pilots) aan de slag te gaan.

7 *Burgerparticipatie*

8 Wij vinden burgerparticipatie van groot belang voor een goed functionerende overheid op gemeentelijk
9 en regionaal niveau. Door inspraak van burgers kan niet alleen het draagvlak voor beleid, maar ook de
10 kwaliteit hiervan worden verhoogd. Te vaak focust burgerparticipatie zich op inspraak, in plaats van
11 actieve participatie aan beleidsvorming. De burger moet niet alleen kunnen meedenken met het beleid
12 dat de gemeente voorstelt, maar moet ook nieuw beleid kunnen agenderen en ontwikkelen. Daarom
13 steunen wij een organisatie van gemeentes en wijkraden die dicht bij de burger staat en hem of haar
14 weet te betrekken bij het proces. Daarnaast moedigen wij pilots aan met zogeheten burgerbegrotingen
15 en budgetmonitoring om de inbreng van burgers in de besluitvorming te optimaliseren.

16 *Burgerinitiatief*

17 Bij een toewijding aan burgerparticipatie hoort een effectief systeem voor burgerinitiatieven. Het
18 burgerinitiatief geeft burgers het recht om op lokaal of nationaal niveau een bepaald onderwerp op de
19 politieke agenda te plaatsen. Dit recht moet op alle bestuurlijke niveaus ingevoerd worden en
20 belemmerende eisen moeten zoveel mogelijk worden afgebroken. Zo moet het bijvoorbeeld mogelijk
21 zijn om digitale handtekeningen te verzamelen. De huidige drempel is veel te hoog in Den Haag (2500
22 handtekeningen op gemeenteniveau, 1000 handtekeningen op wijkniveau, en 250 handtekeningen op
23 buurtniveau). In Delft zijn er 300 handtekeningen nodig, wat meer dan een kwart van de kiesdeler
24 betreft. In Leiden daarentegen is de drempel erg laag en zijn er maar 10 handtekeningen nodig. Wij

25 willen dat een burgerinitiatief behandeld moet worden door de raad wanneer het de steun krijgt van
26 ongeveer 12,5% van de kiesdeler, een halve voorkeurszetel en moedigen tevens aan dat initiatieven met
27 minder stemmen ook overwogen moeten worden om te agenderen.

28 *Referendum*

29 Buiten het agenderen van een onderwerp door middel van een burgerinitiatief, moet het sturen van
30 beleid door middel van een referendum ook mogelijk zijn. Dit kan zowel een raadplegend of raadgevend
31 referendum zijn (oftewel op initiatief van de gemeente of van burgers) op toekomstig beleid, als een
32 correctief referendum dat betrekking heeft op reeds ingevoerd beleid. Referenda kunnen in Den Haag,
33 Leiden en Delft alleen op gemeentelijk niveau gehouden worden. De Jonge Democraten Leiden-
34 Haaglanden vinden dat dit op alle bestuurslagen mogelijk moet zijn, dus ook op buurt- en wijkniveau. De
35 uitslag van een referendum kan alleen worden verworpen door twee-derde van de gemeenteraad of de
36 provinciale staten. Een referendum moet worden kunnen aangevraagd door een aantal handtekening dat
37 gelijk staat aan 2 keer de kiesdeler (in Den Haag, Delft en Leiden betreft dit nu respectievelijk ongeveer
38 2.5, 3.3 en 3.5 keer de kiesdeler).

39 *Gekozen bestuurders*

40 Gekozen burgemeesters bestaan nog niet in Nederland. Wij vinden dat de gemeenteraden binnen onze
41 regio een zo groot mogelijke rol moeten opeisen in de benoeming van burgemeesters. Waar mogelijk
42 zou ook op enige manier een burgerraadpleging moeten plaatsvinden. Wij blijven uitdragen dat op den
43 duur op landelijk niveau wetgeving mogelijk moet maken dat alle burgemeesters democratisch verkozen
44 worden, en tegelijkertijd zou de burgemeester dan niet langer de voorzitter van de gemeenteraad
45 moeten zijn om het dualisme te voltooien. We betreuren het wegnemen van de artikelen uit de
46 gemeentewet die een direct raadplegend referendum over de aanstelling van een burgemeester
47 mogelijk maakten zoals dat in Zoetermeer en Leiden is gehouden.

48 *Schaalvergroting gemeente*

49 Het takenpakket van lokale overheden is de afgelopen jaren flink gegroeid, onder andere met de
50 decentralisatie van de WMO. In die context sporen wij de (kleine) gemeentes binnen onze regio aan om
51 verdere samenwerking en gemeenschappelijke regelingen aan te gaan om de efficiëntie van de
52 gemeentelijke middelen te vergroten. De burger moet vanwege het vaak ondemocratische karakter van
53 zulke samenwerkingsverbanden nauw betrokken worden. Verder mag een dergelijke schaalvergroting
54 geen grote gevolgen hebben voor de bereikbaarheid van gemeentelijke voorzieningen binnen de
55 afzonderlijke gemeentes.

56 *Langere openingstijden gemeentes*

57 In tegenstelling tot vroeger is het niet meer zo dat er in elk huishouden automatisch iemand overdag vrij
58 is. Wij vinden dat de openingstijden van de gemeentelijke instellingen naar 's avonds moet worden
59 uitgebreid (of deels verplaatst). Daarnaast moeten de gemeentes ervoor zorgen dat bepaalde algemene
60 diensten niet tot tijdvakken tijdens kantooruren worden beperkt.

61 *Digitale dienstverlening*

62 Het is belangrijk dat de gemeentelijke dienstverlening ook digitaal beschikbaar is. Een aantal gemeentes
63 binnen de regio Leiden-Haaglanden is al een eind op weg. Wij vinden dat elke gemeentelijke dienst via
64 internet geraadpleegd moet kunnen worden *tenzij* er redenen zijn om dat niet toe te laten (bijvoorbeeld
65 veiligheidsredenen bij het afnemen van een paspoort). Ook kadasterdata en andere gemeentelijke
66 databronnen moeten (met waar nodig privacybescherming) digitaal beschikbaar worden gesteld in
67 standaardbestandsindelingen.

68 **Onderwijs**

69 Voor de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden is goed onderwijs in de regio een topprioriteit. Wij willen
70 de hele samenleving betrekken en achten het van groot belang dat iedereen zich daarin individueel kan
71 ontwikkelen, zonder belemmeringen gebaseerd op zijn of haar omgeving en afkomst. Daarnaast
72 onderscheidt en profileert Leiden-Haaglanden zich als internationale kennisregio, waardoor goed
73 onderwijs een cruciaal element is van de economische ontwikkeling en groei in de regio.

74 *Kwalitatief onderwijs voor iedereen*

75 Kwalitatief onderwijs moet beschikbaar zijn voor iedereen in de regio. Helaas vindt er tussen veel
76 scholen in de regio nog altijd segregatie plaats en is er onverminderd sprake van 'witte'- en 'zwarte'-
77 scholen waarbij de laatste vaak achterblijven in de resultaten. Deze schoolprofielen komen ook niet
78 altijd overeen met de samenstelling van de wijk waarin de school staat. In eerste instantie moeten de
79 gemeentes zich hard maken voor kwalitatief onderwijs op al deze scholen. Er moet echter ook worden
80 onderzocht hoe dergelijke segregatie kan worden teruggedrongen. Scholen moeten transparantie
81 bieden over de selectie en toelating van leerlingen.

82 *Kwalitatief onderwijs op alle niveaus*

83 De kennisregio gaat iedereen aan, zowel hoger- als lager opgeleiden. Waar nu vaak de focus enkel ligt op
84 de universiteiten en hogescholen in de regio vinden wij dat er moet worden gewaarborgd dat op alle
85 niveaus kwalitatief sterk onderwijs wordt gegeven. Mbo's en Vmbo's moeten daarbij meer aandacht van
86 de gemeentes krijgen. Er moeten stageplaatsen worden gecreëerd voor mbo-studenten en op vmbo-
87 scholen moet het maatschappelijk onderwijs worden geïntensiveerd en ondersteund door de gemeente.
88 Om nieuw onderwijsbeleid te laten aansluiten op de praktijk moeten professionals op alle
89 onderwijsniveaus in een vroeg beleidsstadium door de gemeente geraadpleegd worden.

90 Binnen de regio Leiden-Haaglanden wordt al veel geïnvesteerd in universiteiten en hogescholen. Nadruk
91 moet hier blijven liggen op de internationale karakter om studenten voor te bereiden op een
92 internationale werkomgeving binnen en buiten de regio.

93 *Het begint met taal*

94 Om goed te kunnen functioneren in de Nederlandse samenleving is kennis van de Nederlandse taal
95 essentieel. Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is daarbij een belangrijk middel. Op
96 consultatiebureaus kunnen testen worden afgenomen bij kinderen van twee jaar om te signaleren of het
97 taalniveau achterblijft. Wij willen deze testen verplicht maken voor alle kinderen. Vervolgens moeten
98 ouders van kinderen met een achterstand dringend worden verzocht hun kind naar de voorschool te
99 laten gaan. Net als bij het basisonderwijs zouden ouders daar niks aan hoeven bijbetalen. Op die manier
100 proberen we te verwezenlijken dat ieder kind een zo eerlijk mogelijke start krijgt in zijn
101 onderwijs carrière.

102 **Economie**

103 De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden maakt zich hard voor duurzame economische groei, welvaart
104 en welzijn. Om nieuwe welvaart te creëren is het belangrijk om ondernemerschap, onderwijs en
105 innovatie te stimuleren. Dat zijn de pijlers van onze kenniseconomie.

106 De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden streeft naar economisch beleid dat kansen biedt voor het
107 individu en zo min mogelijk hordes opwerkt voor werknemers, werkgevers en burgers. Kennis is voor
108 deze regio een kracht. Door deze kennis optimaal te benutten en te innoveren kan deze regio nieuwe
109 economische groei genereren.

110 *Behoud kennis*

111 Voor het behouden van kennis in de regio zijn twee aspecten enorm belangrijk. Het stimuleren van
112 stageplekken en het stimuleren van het doorstromen naar startersfuncties. Op deze manier kan onze
113 regio veel kennis aan zich verbinden, wat een positieve invloed heeft op de regionale economie.
114 Daarnaast moet de regio aantrekkelijk zijn om te wonen voor young professionals. Er moeten voldoende
115 starterswoningen en andere woon- en recreatiefaciliteiten zijn.

116 *Gebruik kennis*

117 Door de veelheid aan onder andere hogescholen en universiteiten, internationale instellingen en
118 onderzoeksorganisaties in onze regio is er een rijkdom aan kennis. De regio kan hiervan profiteren. Wij
119 zijn groot voorstander van een regionale Economic Board. Het doel van een Economic Board is dat
120 decentrale overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven samen werken om economische groei te
121 stimuleren en innovatie te bevorderen. Op deze manier kan de regio optimaal benutten van de goede
122 kennisinstellingen en bloeiend bedrijfsleven.

123 *Jeugdwerkloosheid*

124 Jeugdwerkloosheid is een rem op onze economie. Bestuurders in regio Leiden-Haaglanden komen
125 regelmatig met ambitieuze plannen om jeugdwerkloosheid aan te pakken. Wij waarderen deze ambitie
126 en zullen de bestuurders scherp blijven houden over dit probleem. Ook moedigen wij samenwerking met
127 hiervoor opgerichte jeugdorganisaties aan.

128 *Internationaal karakter*

129 Wij pleiten voor een internationale tweetalige regio Nederlands-Engels. Openbare dienstverlening, zoals
130 omroepen in trams en bussen moet in tweetalig Nederlands-Engels. Het creëren van een fijn leefklimaat
131 voor internationale inwoners kan bevorderend werken voor de vestiging van grote internationale
132 bedrijven en internationale organisaties.

133 *Ondernemerschap*

134 Ondernemerschap in de regio moet worden gestimuleerd. Regelgeving moet zorgen voor het faciliteren
135 en stimuleren van dit ondernemerschap en daarom moet een te grote regeldruk vermeden worden. We
136 sporen de gemeente aan om pilots te starten om voor specifieke sectoren binnen het bedrijfsleven
137 'regelluwte' te creëren en de effecten daarvan te monitoren. Verder zijn wij er groot voorstander van dat
138 initiatieven in de duurzame sector worden aangespoord. Ook huidige ondernemingen moeten
139 gestimuleerd worden om duurzaam te werken.

140 *Duurzame agrarische sector*

141 De agrarische sector is van groot belang voor de economie in de regio. Wij pleiten ervoor dat de
142 overheid inzet op duurzame ontwikkeling in deze sector en klimaat neutrale kasbouw. Om ruimte te
143 bieden voor innovaties op dit gebied moet er ingezet worden op soepel beleid rondom verordeningen en
144 vergunningen voor deze sector. Zo kan deze sector haar economische activiteiten uitbreiden, wat
145 bijdraagt aan de lokale groei.

146 *Openingstijden*

147 Ondernemers zijn goed in staat om zelf hun openingstijden te bepalen. Regeldruk moet beperkt blijven
148 en ondernemers moeten hierin vrijheid krijgen. Zeker horecagelegenheden moeten de vrijheid hebben
149 om zelf hun openingstijden vast te stellen. Dit leidt tot bruisende binnensteden. Wij steunen de pilot die
150 hiervoor gehouden wordt in Den Haag en stimuleren andere gemeenten om ook pilots hiervoor te
151 ontwerpen.

152 **Cultuur en media**

153 Cultuur, cultureel erfgoed en media zijn belangrijk en moeten door de gemeente gestimuleerd worden.
154 Grotendeels financiële zelfstandigheid van artiesten, instellingen en andere ondernemers is voor de
155 Jonge Democraten Leiden-Haaglanden echter ook een grote prioriteit.

156 *Subsidiebeleid*

157 Talent moet de kans krijgen. Daarom moeten gemeentelijke subsidies voornamelijk nieuw talent
158 ondersteunen, waarbij de artiesten wel naar financiële zelfstandigheid toewerken. Daarbij beschouwen
159 wij kwaliteitsbepaling niet als een overheidstaak. De criteria voor subsidieaanvragen moeten dan ook
160 vastgesteld worden door een onafhankelijk orgaan met daarin zowel leken als mensen met een
161 achtergrond in de kunst- en cultuursector.
162 Dit geldt ook voor grote culturele en sport ondernemingen. Deze kunnen gestimuleerd worden door de
163 gemeente door ruimte, faciliteiten en politiekrachten beschikbaar te stellen. Maar zij moeten wel
164 grotendeels op eigen poten staan.

165 *Cultureel erfgoed is van ons allemaal*

166 Onze regio kent veel cultureel erfgoed. Helaas is de toegang tot monumenten en historische parken
167 vaak beperkt. Initiatieven om de toegankelijkheid te bevorderen moeten gestimuleerd worden.
168 Daarnaast vinden wij dat via scholenprojecten jeugd gratis toegang moet krijgen tot de grote regionale
169 culturele instellingen zoals musea.

170 *Regionale media*

171 Het takenpakket van de gemeenten is de afgelopen jaren sterk uitgebreid. Het belang van een sterke
172 regionale omroep als controlerende macht is dan ook toegenomen terwijl de middelen ervoor

173 teruglopen. De Jonge Democraten vinden dat de financiering vanuit het Rijk moet komen en ruim
174 voldoende moet zijn om een kwalitatief sterke regionale nieuwsredactie op peil te houden. Om de
175 onafhankelijkheid te waarborgen vinden de Jonge Democraten het onwenselijk dat gemeenten of
176 provincies subsidierelaties aangaan met lokale of regionale media. Wij blijven als Jonge Democraten
177 Leiden-Haaglanden scherp toezien op deze onafhankelijkheid en moedigen daarnaast initiatieven voor
178 het behoud van lokale media aan.

179 **Volksgezondheid**

180 De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden maken zich zorgen om de gezondheid van de inwoners van de
181 gemeenten Delft, Den Haag en Leiden. Met name de inwoners van de gemeente Den Haag scoren onder
182 het landelijke gemiddelde. De zorgconsumptie in deze gemeente stijgt sterk uit boven de doorsnee
183 zorgconsumptie in Nederland. De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden willen dat de regio de
184 gezondheid van haar inwoners verbetert. De gemeenten dienen hun burgers actief en adequaat te
185 informeren over het belang van een goede en gezonde leefomgeving en indien nodig ondersteuning te
186 bieden vanuit de wijkteams. De rol van de wijkgezondheidscentra is essentieel voor het tijdig aankaarten
187 van gezondheidsvragen van de inwoners.

188 *Maatoplossingen door gemeenten*

189 De grootschalige operatie van decentralisatie van de zorg heeft grote gevolgen voor burgers en we
190 houden de ontwikkelingen dan ook nauwlettend in de gaten. De gemeenten in onze regio stonden en
191 staan nog steeds voor een grote uitdaging. Uit onderzoeken is gebleken dat inwoners zeer ontevreden
192 zijn over de uitvoering van de zorgtaken door de gemeenten, zo ook in Delft, Den Haag en Leiden.
193 Inhoudelijke kennis van de zorg en deskundigheid ontbreken veelal bij de gemeenten. De inrichting van
194 de decentralisatie zou daarnaast in grote gemeenten moeizamer gaan dan in kleinere gemeenten.
195 Inwoners mogen geen slachtoffer worden van dit gebrek. Wij willen daarom dat de gemeenten de zorg
196 en jeugdhulp zo inrichten dat het beter aansluit op de wensen van de inwoners. Het mag niet zo zijn dat
197 jongeren en ouderen niet op de juiste hulpverlening aanspraak kunnen maken. Gemeenten moeten
198 daarnaast sterk toezicht houden op de uitgaven die in het kader van het sociaal domein zijn gemaakt en
199 bij een tekort of overschot voorzien van een verklaring.

200 Wij zijn voorstanders van een gemeentelijke (financiële) stimulans voor mantelzorgers. Mantelzorgers
201 zijn voor de patiënten een goede steun in de rug en daarnaast zijn zij kostenbesparend voor de
202 gemeente.

203 *Eerstelijnszorg*

204 We willen de poortwachtersrol van de huisarts versterken. De toegankelijkheid van de huisarts moet
205 worden verbeterd. We pleiten voor flexibele openingsuren van huisartsenpraktijken die aansluiten bij
206 een eigentijdse dagindeling.

207 Sinds de decentralisatie van de zorg zijn de wijkteams een belangrijke actor geworden in het zorg
208 domein. De samenwerking tussen de wijkteams en huisartsen varieert, van geen tot veel. Gemeenten
209 moeten de samenwerking tussen wijkteams en gemeenten bevorderen. Huisartsen moeten actief
210 geïnformeerd worden over het zorgaanbod van de wijkteams, zodat zij, indien mogelijk, waar nodig,
211 wijk-gebonden zorg kunnen inzetten en actief worden betrokken bij het instellen van het gemeentelijke
212 zorgbeleid.

213 *Sport en Bewegen*

214 Wij staan op voor sport. Sport is een basisbehoefte. Uiteraard zorgt voldoende bewegen en sporten
215 ervoor dat een mens gezonder leeft. Maar daarnaast maakt sport ook gelukkig. Wanneer je sport, maak
216 je endorfine aan. Dit gebeurt ook al wanneer je bijvoorbeeld een stuk naar de bushalte loopt of wanneer
217 je naar je werk fietst. In de regio willen wij ervoor zorgen dat er genoeg faciliteiten en mogelijkheden
218 zijn om te sporten en bewegen.

219 Sport moet voor iedereen betaalbaar en toegankelijk zijn. De gemeenten moeten ervoor zorgen dat alle
220 kinderen en volwassenen, ongeacht het inkomen, de mogelijkheid hebben om lid te worden van een
221 sportclub. De Ooievaarspas biedt financieel voordeel aan inwoners met een laag inkomen. Dit initiatief
222 moedigen wij aan. De gemeenten moeten de inwoners echter wel actief stimuleren en sturen om
223 daadwerkelijk te gaan sporten. Zeker omdat de overgewichtpercentages in Den Haag en omgeving
224 ernstig hoog liggen. De wijkteams kunnen hierin een proactieve rol innemen.

225 Sport wordt zowel binnen als buiten beoefend. Het is van belang dat de voorzieningen binnen op orde
226 zijn en voldoen aan de veiligheidseisen. Daarnaast moeten er voor de buitensporters voldoende veilige
227 openbare plekken zijn om buitensport te kunnen beoefenen.

228 *Luchtkwaliteit*

229 Luchtvervuiling is een van de oorzaken van ziekte en sterfte. De gemeenten in de regio kennen, samen
230 met Amsterdam, de meest vervuilde plaatsen in het land. Met name de Hoefkade, Javastraat,
231 Vaillantlaan en Weteringkade zijn de meest vervuilde straten in Den Haag. Maar ook Delft en Leiden
232 hebben een ongezonde luchtkwaliteit. Zo heeft het RIVM uitgerekend dat een Hagenees/Hagenaar
233 gemiddeld zes sigaretten per dag inademt. Deze fijnstof moet sterk verlaagd worden. Uit het
234 meetrapport van Milieudefensie blijkt dat de regio onvoldoende beleid voert en maatregelen neemt om
235 de luchtkwaliteit te verbeteren. De gemeenten moeten streven naar een autoluwe stad en het gebruik
236 van meer elektrische auto's stimuleren. Dit kunnen zij doen door meer laadpalen te plaatsen, grotere

237 milieuzone in te voeren, parkeerplaatsen in de stad te verwijderen of de parkeertarieven te verhogen
238 om parkeren buiten de stad aantrekkelijker te maken.

239 *Verdovende middelen*

240 Wij zijn van mening dat de gemeente streng moet handhaven op het gebied van de leeftijdsgrens in
241 zowel de horeca als in de supermarkten. Op deze manier wordt zowel de te jonge consument als de
242 eerlijke ondernemer beschermd. We vinden dat het rookverbod nog strenger gehandhaafd moet
243 worden, dat wil zeggen in openbare ruimtes, maar ook op de werkplek. Een rookverbod geldt wat ons
244 betreft dus voor alle horecagelegenheden, inclusief eenmanszaken. De enige uitzondering hierop zijn
245 coffeeshops.

246 Landelijk zijn drugs verboden, maar het gebruik en bezit ervan wordt gedoogd. Een gedoogbeleid of het
247 zelfs niet gedogen van drugs verhoogt de kans op criminaliteit en overlast en vermindert de
248 mogelijkheden op controle waardoor er grotere gezondheidsrisico's ontstaan. De scheve situatie dat de
249 verkoop aan de voordeur gedoogd wordt, maar de levering aan de achterdeur illegaal is, levert
250 bovendien een juridisch schimmige situatie op. Wij vinden daarom dat de gemeente bij de minister van
251 Justitie toestemming moet vragen voor de gemeentelijke teelt van hennep. Experimenten met
252 gereguleerde productie zijn gewenst. De gemeente heeft daarbij een toezichthoudende en
253 handhavende taak. Daarnaast kan er wat ons betreft beter voor legalisering en regulering van zowel
254 soft- als harddrugs worden gekozen als minst slechte oplossing van de drugsproblematiek. Dit betekent
255 dat de kwaliteit van de drugs omhoog gaat en de gezondheidsrisico's worden verkleind. Ook kan er
256 effectiever gezondheidszorg geboden worden.

257 **Ruimte en Mobiliteit**

258 De regio Leiden-Haaglanden kenmerkt zich door een dicht netwerk van steden, dorpen en wegen. De
259 Jonge Democraten Leiden-Haaglanden vinden een goede kwaliteit van de leefomgeving waarin
260 duurzaamheid, leefbaarheid en bereikbaarheid centraal staan van fundamenteel belang. Voor een goed
261 functioneren van dat netwerk en tegelijkertijd het behouden van leefbaarheid streven de Jonge
262 Democraten Leiden-Haaglanden naar een duurzaam woningbestand en mobiliteitsaanpak. Hiervoor
263 moet geïnvesteerd worden in een goede afvalvoorziening, duurzame en diverse woningbouw,
264 fietsverkeer en goed en betrouwbaar openbaar vervoer.

265 *Containersysteem*

266 De afgelopen jaren zijn er meerdere ondergrondse vuilcontainers geplaatst in de regio. Dit systeem is
267 een vooruitgang van het straatbeeld waarin opengereten hopen vuilniszakken en het daarmee gepaard
268 gaande zwerfafval tot het verleden behoren. Dit systeem voorziet echter alleen in het verzamelen van
269 restafval, wat niet ten goede komt aan het verduurzamen van de afvalstroom. Wij willen een combinatie
270 van een systeem waarbij de gebruiker/vervuiler betaalt afhankelijk van zijn of haar hoeveelheid afval,
271 gecombineerd met een systeem waarbij afval veel beter gescheiden wordt in stromen zoals plastic, glas,
272 papier en gft. Gemeenten buiten onze regio hebben al vergelijkbare systemen en tonen aan dat dit een
273 haalbaar streven is.

274 *Duurzame nieuwbouw*

275 Wij pleiten voor duurzame en energiezuinige nieuwbouw en verbouw. Dit kan onder meer bereikt
276 worden door vergroening van het bouwbesluit, het bevorderen van het (her)benutten van leegstaande
277 gebouwen en het gebruik van duurzame materialen. Wij steunen initiatieven om nieuwbouw niet meer
278 aan te sluiten op gas, en deze alleen aan te sluiten op stadswarmte. Er moet daarbij wel worden gelet op
279 de huidige monopolie op stadswarmte, wat bij verdere uitbreiding uiteindelijk zou moeten worden
280 afgeschaft.

281 *Diverse nieuwbouw*

282 We constateren dat het huidige woningbestand niet altijd aansluit bij de behoeften van de bevolking. Er
283 is een chronisch tekort aan betaalbare huurwoningen en koopwoningen voor starters. Vooral op plekken
284 waar mensen graag willen wonen, zoals in de stadscentra, is het tekort nijpend en schieten de prijzen
285 omhoog. De gemeente zou zich daarom vooral moeten richten op inbreiding waar het kan en het
286 ombouwen van leegstaande kantoorpanden die al langere tijd leegstaan. Verder zijn woningen die
287 worden opgeleverd vaak gericht op klassieke woningsamenstellingen. Zo zijn vormen waarbij meerdere
288 personen in gelijkwaardige kamers in een huis wonen niet tot nauwelijks vertegenwoordigt. Ook zouden
289 er meer woonruimtes moeten worden opgeleverd die betaalbaar zijn voor eenpersoonshuishoudens.

290 *Groen in de binnensteden*

291 De regio moet investeren in meer groen in de binnenstad. Waar de randgemeenten een grote inhaalslag
292 op dit gebied hebben behaald, lopen de binnensteden nog achter. De gemeente moet hiervoor creatief
293 zijn door bijvoorbeeld het gebruik van verticale tuinen en groene isolatie op daken door middel van gras.
294 Wij pleiten ervoor dat braakliggende grond zoveel mogelijk gebruikt wordt. Dit kan onder andere door
295 deze grond een tijdelijke bestemming te geven zoals een groenstrook of een speelveldje.

296 *Stationsgebieden*

297 De stationsgebieden moeten uitnodigend en servicegericht zijn. De overloop van bijvoorbeeld Den Haag
298 HS en Leiden Centraal richting het centrum is op dit moment niet aantrekkelijk en moet worden
299 verbeterd door renovaties en betere bewegwijzering. Daarbij moet er ook op worden gelet dat deze
300 toegankelijk zijn voor mindervaliden. Dit betekent gelijkvloerse vervoersruimtes, gebruik van audio voor
301 slechthorenden en een sluitend netwerk voor blinden zonder obstakels.

302 *Fietsverkeer*

303 Leiden-Haaglanden loopt elke ochtend en avond vol met spitsverkeer. Om de leefbaarheid van de regio
304 te waarborgen, moet het woon-werkverkeer per fiets zo aantrekkelijk mogelijk worden gemaakt. Dit kan
305 door middel van snelfietspaden, eenduidig rotondebeleid en voldoende fietsenstallingen in de stad.

306 *Snelfietsroutes*

307 We willen het fietsend woon-werkverkeer in de regio bevorderen. Via snelfietspaden moeten dorpen en
308 steden in de regio verbonden worden. Deze paden liggen vrij, zonder stoplichten en lopen indien
309 mogelijk door een groene omgeving van parken en natuur. De Velostrada en de Via44 tussen Leiden en

310 Den Haag zijn goede voorbeelden van snelle fietsverbindingen en worden dagelijks intensief gebruikt.
311 Om deze fietsroutes te promoten moeten ze duidelijk bewegwijzerd worden vanaf de binnensteden.

312 *Fietsenstallingen*

313 We benadrukken het belang van voldoende fietsenstallingen. Dit betekent dat waar niet genoeg zijn
314 meer stallingen moeten worden aangelegd. Zo moet er in de binnenstad eerst meer geïnvesteerd
315 worden in nieuwe plekken, voordat daar actief fietsen worden verwijderd. Waar fietswrakken en
316 foutgeparkeerde fietsen voor belemmeringen zorgen, moeten deze op een juiste wijze worden
317 aangepakt. De gemeente moet zich echter in dienst stellen van de fietser, dus het verwijderen van
318 fietsen naar een externe partij moet tot een minimum worden beperkt.

319 Verder stellen we voor om bij stations een duidelijke splitsing te maken voor kort en lang parkeren.
320 Hierdoor is er genoeg ruimte voor forenzen om dagelijks hun fiets te parkeren, maar is er ook de
321 mogelijkheid om de fiets langer te stallen.

322 *Openbaar vervoer*

323 Het openbaar vervoer in de regio Leiden-Haaglanden moet beter op elkaar aansluiten. Overstappen van
324 streek- op gemeentevervoer zou geen problemen moeten opleveren. Er moet dan ook een
325 hoogfrequente dienstregeling tussen de belangrijkste steden in de regio worden aangelegd. Daarnaast
326 moet het openbaar vervoer gebruiksvriendelijk en toegankelijk zijn. Met het oog op de toekomst
327 moeten pilots in het openbaar vervoer worden gestimuleerd. Vraag-gestuurd openbaar vervoer zou
328 namelijk een vervanging kunnen zijn voor het huidige geplande openbaar vervoer. Met name in de
329 regionale gebieden, waar de bezetting laag is, zou dit een oplossing kunnen zijn. Invoering mag nooit tot
330 een verlaging van de kwaliteit leiden.

331 *Nachtnet*

332 We gaan steeds meer toe naar een 24-uurs economie. We willen vooroplopen door te kiezen voor het
333 behoud en waar mogelijke uitbreiding van het nachtnet. De treinen voor 02.00 uur worden veelal, maar
334 niet alleen, gevuld met reguliere reizigers die na een avondje uit met de trein naar huis willen. We
335 verwachten dat deze groep reizigers helpt de vrijetijdseconomie te versterken en dus ten goede komt
336 aan de economie van de regio. Door het nachtnet uit te breiden en de aansluitingen te verbeteren krijgt
337 de vrijetijdseconomie een impuls en wordt het openbaar vervoer een volwaardiger alternatief voor
338 eigen vervoer. Hierbij moet gericht worden op alle vormen van openbaar vervoer, dus ook het na- en
339 voortransport met bus, tram en ov-fiets.

340 **Veiligheid**

341 De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden geloven in de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en
342 vrijheid van het individu. De rechtsstatelijke principes staan bij ons hoog in het vaandel. Veiligheid is
343 belangrijk, maar de vrijheden mogen niet ten koste gaan van de waan van dag.

344 *Cameratoezicht*

345 Om het veiligheidsgevoel bij inwoners te vergroten is cameratoezicht een veelgebruikt middel. Wij zien
346 de voordelen van het cameratoezicht als een maatregelen om criminaliteit en geweld terug te brengen.
347 Daarnaast kan het ook gebruikt worden om politie ter plaatse aan testuren. Wanneer het
348 cameratoezicht hier niet voor gebruikt wordt beschouwen we dit toezicht als een onnodige inbreuk op
349 de privacy van de inwoners.

350 *Preventief fouilleren gedurende crisissituaties*

351 Het is voor een burgemeester mogelijk om voor een bepaalde periode een veiligheidsgebied aan te
352 wijzen waarin preventief gefouilleerd mag worden. We vragen gemeenten om dit middel terughoudend
353 toe te passen. Wij zien het liever niet gebeuren, maar begrijpen dat het in sommige omstandigheden
354 noodzakelijk kan zijn voor de handhaving van de openbare orde.

355 *Geweld tegen hulpverleners*

356 Voor ons is het terugdringen van geweld tegen hulpverleners en ov-personeel een van de belangrijkste
357 prioriteiten van de politie. Daarnaast pleiten we voor het inzetten van toezichthouders op metro's,
358 trams en bussen. Hierbij mogen zij ook mensen aanspreken op zwartrijden. Door de invoering van de ov-
359 kaart is het misbruik beperkt.
360 Dit betekent echter niet dat toezicht van minder groot belang is.

361 *Online privacy*

362 In tijden van technologische ontwikkeling gaat de aandacht vooral uit naar de online privacy. De
363 gemeente heeft een belangrijke taak om de gegevens die zij heeft van burgers voldoende te beveiligen.
364 Het gebruik van informatietechnologie kan kwetsbaar zijn en hierdoor kunnen persoonsgegevens op
365 straat belanden. Dit kan verstreckende gevolgen hebben zoals identiteitsfraude. Het is belangrijk dat
366 inwoners inzicht hebben in hun gegevens en hoe deze verwerkt worden, ook moeten zij hier controle op
367 uit kunnen oefenen.

368 *Wijkagent*

369 Wij zijn een voorstander van een wijkagent. Een wijkagent zorgt voor een verbetering van de veiligheid
370 door zichtbaar aanwezig te zijn voor de bewoners van de wijk. Verder staat een wijkagent dicht bij de
371 bevolking en verlaagt deze de drempel om aangifte te kunnen doen.